

Fuglene som svømmer langs Østensjøvannet har fått et spesielt vern: De skal beskyttes mot «skade og ødeleggelse». Foto: Erik Nordhagen

Kattepine for rødlistede fugler

Vegard Venli

I flere områder i Norge er det båndtvang for hunder for å beskytte dyre- og fugleliv. Hvorfor bør kattene få gå fritt rundt og forsyne seg?

Nå må Statsforvalteren i Oslo og Akershus ta stilling i en krevende debatt som inkluderer spørsmålet om katters bevegesfrihet.

- Se, en stær! Den er rødlistet.

Håkan Billing i Norsk Ornitologisk Forening peker ut en av mange truede fuglearter langs naturreservatet Østensjøvannet i Oslo.

Jakt-kattene

Fuglelivet her er «vernet mot skade og ødeleggelse» gjennom en egen forskrift. Likevel kan man daglig observere katter på jakt, advarer Norsk Ornitologisk Forening.

I sitt brev til Statsforvalteren hevder Norsk Ornitologisk Forening at problemet med katter er blitt større de siste par årene. De uttrykker bekymring for hvilke konsekvenser dette kan få for de mange truede fugleartene.

- Mange av de truede artene finner maten sin på bakken. Det er da kattene står klare, advarer Billing.

- 7 millioner fugler tas av katt

Hverken ornitologene eller Statsforvalteren kan vise til konkrete studier av hvor stort problemet knyttet til katter langs Østensjøvannet egentlig er. Men det finnes en del kunnskap om problemet med katter og fugler på generelt grunnlag.

Norsk Ornitologisk Forening lagde i 2018 en rapport på oppdrag for Miljødirekto-

ratet. Her beregnet de at omtrent 7 millioner fugl blir tatt av katt i Norge hvert år.

Nå skal også kattens effekt på miljøet i Norge studeres nærmere.

- I Norge er det rundt 800.000 katter i dag. Dette katteholdet har flere sider hvor det potensielt er en risiko for negative effekter, sier seniorforsker og professor Erlend B. Nilsen i Norsk institutt for naturforskning (NINA).

Han leder nå et prosjekt som skal gi mer kunnskap om kattehold i Norge:

- Hvilken effekt kattehold i Norge har på biologisk mangfold.
- Om det er fare for at katter kan smitte mennesker og dyr med sykdommer.
- Om kattehold kan representere en fare for kattens dyrevelferd.

Krever båndtvang for katter

Klokken var knapt passert 09 om morgenen da Aftenposten besøkte Østensjøvannet. Da var ivrige fuglekikkere allerede på plass langs det idylliske vannet. Med teleskop, stativer og fotoapparater med telelinse.

Det er det helt spesielle fuglelivet langs Østensjøvannet med over 235 fuglearter som trekker dem til vannet. De som besøker vannet mye, ser også mye katt.

- Jeg ser katter stort sett hver gang jeg er her. De vet nok når fuglene får unger, sukker Jorunn Vikstrand. Hun er ofte langs Østensjøvannet for å fotografere.

Men fuglene er langt fra trygge.Foto: Jorun Wikstrand

Norsk Ornitologisk Forening lagde i 2018 har beregnet at omtrent 7 millioner fugl blir tatt av katt i Norge hvert år. Foto: Anne Kari Nordland

FAKTA

Fugle-vennenes krav

Norsk Ornitologisk Forening har følgende forslag til hvordan katteproblemene langs Østensjøvannet kan løses:

1. Løse katter i Østensjøvannets miljøpark og Østensjøvannet naturreservat fanges inn.
2. Eierne av kattene spores om mulig opp og gis en advarsel mot å slippe kattene løs i naturen.
3. Katter hvor eier ikke kan spores, leveres til et dyremottak for omplasing.

4. Informasjonsplakater om hva publikum kan gjøre med løse katter og hvor de kan leveres.
5. Forvaltningsplanen bør ha et tillegg om løse huskatter.
6. Alle beboere i nærheten rundt vannet får et skriv om at løse katter og hunder er uønsket i naturreservatet, miljøparken og nærområder ellers, samt informasjon om at løse katter kan tas hånd om av myndighetene.

Håkan Billing og Jorunn Vikstrand er bekymret for kattens jakt langs Østensjøvannet. Foto: Vegard Venli

- Kattene følger jo bare sine instinkter, det er mer det at eierne bør ta ansvar, sier Vikstrand.

Men når eierne ikke tar ansvar, hvordan kan egentlig samfunnet beskytte truede fuglearter fra å bli spist?

«Hunder skal holdes i bånd».

Det slås fast i forskriften for Østensjøvannet.

I sitt brev til Statsforvalteren krever Norsk Ornitologisk Forening at båndtvangen for området må utvides til også å gjelde katter.

- Dette er et naturreservat. Det er ingen logikk i at det skal være båndtvang for hunder, mens katter skal kunne gå fritt under hekkingen og forsyne seg av fuglene, sier leder Håkan Billing engasjert.

- Det må ikke være slik at katter skal kunne gjøre innhugg i fuglebestanden uten reaksjoner fra myndighetene, advarer Billing. Han er klar på hva han mener om kattene langs Østensjøvannet:

- Katter hører ikke hjemme her.

- Betyr det at dere mener at katter som vil ha frisk luft må luftes av eierne, i bånd?

- Hunder går i bånd, så hvorfor skal ikke kattene kunne lære seg det? Jeg har flere kamerater som har lært kattene sine det.

- Er dere forberedt på at forslaget deres kan skape oppstandelse blant katteeiere?

- Det får det bare bli. Som talsperson for fuglene må vi spørre oss: Ville fuglene

sagt det var greit med jaktende katter langs Østensjøvannet? Fuglene ville sagt nei. Da er det vår oppgave å tale fuglenes sak.

Matfar gir tommel ned

Katten «Bob» er blant kattene som er jevnlig observert av fugle-kikkerne. Matfar Jan Kato Fremstad bekrefter at Bob koser seg i nærområdet sitt.

- Bob kan være sosial når han vil det, men han har nok jaktinstinkt også når det trengs, sier Fremstad.

- Kan du utelukke på Bob sine vegne at han ikke har spist fugler?

- Jeg kan nok ikke det. Bob har katteluke. Han kommer og går når han vil.

Han blir overrasket over å høre at så mange som 7 millioner fugler blir tatt av katt hvert år. Men forslaget om båndtvang har han ikke noe til overs for.

- For meg vil det i praksis bety forbud mot å ha katt. For det strider mot kattens natur og frihet å ha den i bånd, sier Fremstad.

- Jeg tror kunnskap om problemet er viktig. Og dialog med oss som har katt i området. For det er jo ikke noe ålreit å tenke på, at katter kan være en kilde til at arter kan bli utryddet.

Har ingen «kattelov»

Men om kattene og deres eiere bør frykte båndtvang med det aller første, er tvilsomt.

- Jeg kan ikke se at vi har hjemmel i dyrevelferdsregelverket for å innføre et krav om båndtvang for katt, sier Torunn Knævelsrud, seksjonssjef for dyrevelferd i Mattilsynet. Hun påpeker:

- Båndtvang for hund er hjemlet i hundeloven, ikke i dyrevelferdsloven. Hundeloven forvaltes av politiet. Det finnes ingen tilsvarende kattelov.

Hun synes heller ikke forslaget om båndtvang er godt.

- Hunder og katter har helt ulik adferd. Det er derfor ikke relevant å sammenligne båndtvang for de to dyreartene. Det vil skape store praktiske problemer for eierne å overholde båndtvang for katter på en måte som kan ivareta kattens velferd.

Miljødirektoratet synes også forslaget er en dårlig idé.

- Ettersom det ikke er vanlig å ha katter i bånd, har et forbud i verneområdet om løse katter lite for seg, sier kommunikasjonsrådgiver Dag Stian Husby.

Vil gjøre en grundig vurdering

Katteproblemene langs Østensjøvannet ligger nå på bordet til Statsforvalteren i Oslo og Akershus.

- Vi skal ta en runde på lovanvendelse, hva vi har av lovverk og hvordan det slår inn, sier Karsten Butenschøn, seksjonssjef i klima- og miljøvernavdelingen, påpeker:

- Vi har ingen grunn til å tro at det er noe større problem med katter langs Østensjøvannet i dag enn det var for eksempel for ti år siden.

- Betyr det at dere allerede nå utelukker at det blir båndtvang for katt langs Østensjøvannet?

- Jeg vil ikke forkuttere svaret. Men pr. i dag har vi ikke noen klar regel om båndtvang for katt.

- Har du noen generell oppfordringer til katteeiere langs Østensjøvannet? Er det greit å slippe katten?

- Nå må vi først diskutere forslaget og se om det finnes tiltak som kan eller bør sette inn.

Seksjonssjefen påpeker at dersom man vil endre på måten man holder katt på i dag, må politikerne på banen.

- En båndtvang for katt vil innebære en radikal endring fra hvordan man holder katt i dag. Det er et spørsmål som hører hjemme i samfunnsdebatten, og vi hilser debatten velkommen.